HZ. ALİ KERREMALLÂHÜ VECHE'NİN İLK HALİFE OLAMAMA SIRRI

Allah Teâlâ'nın işlerindeki hikmeti anlayabilmek çok zaman almaktadır. Öyle ki olaylar zincirine bakılınca **"neden"** ve **"nasıl"** sorusunu haiz çok cümleler bulunursa da ilim ve irfan arttıkça bu sorular azalır gider. Mesela; Müslümanların **"ilk halife seçimi"** konusunda polemikler çoktur ve farklı mezhep ve meşreplerin oluşmasına tevlid etmiştir. Bu nedenle hayatımız içinde siyasî meselelerin çözümleri hakkında ekstern uçların bir tarafında olmaktan hiç kimse hâli olmadığı veçhile manzarayı umumide Allah Teâlâ'nın adalet sıfatını nasıl tecelli ettirdiğini görmekte çok zor olmaktadır.

Muhyiddin İbn'ül Arâbi kaddesellâhü sırrahu'l azîz dört halifenin arasındaki meseleyi kaderî ömür bazında çözmüştür. Halifelerin hayatlarındaki uzunluğun etkisinden bahsetmiştir. İmam Gazzâli rahmetullahi aleyhin çözümü ise aklî ve naklî çözümde bir harikadır. Çünkü aklın bir meselede ki gücü zannî ve keşfî tevillerden daha fazla müstaid ve muvafık olmaktadır. **"Sırr'ül Âlemin"** isimli eserinde buyurdu ki;

["EĞER ALİ KERREMALLÂHÜ VECHE HALİFELERİN İLKİ OLSAYDI UMULAN SEMEREYİ VERMEZDİ. SONRA ONUN DÖRDÜNCÜ OLMASI ŞEREFİNE BİR HALELLİK GETİRMEZ. ÇÜNKÜ RASÛLÜLLAH SALLALLÂHÜ ALEYHİ VE SELLEMDE PEYGAMBERLERİN SONUNCUSUDUR."] (s.24) [1]

Hilmi Oflaz, bir mesele hakkında genellikle şunu derdi; **"Ne oldu ise iyi oldu";** demek ki Müslümanların ilk düştükleri siyasî meselede zuhur eden olaylar, hayra müstenit olmuştur. Nübüvvetin nihayetinde başlayan **"halifelik kurumu"** Rasûlüllah sallallâhü aleyhi ve selleminde işaretiyle 30 yıl içinde neticelenmiş, sonra mülk ve saltanat İslâm Devletinin yönetim şekli olmuştur. Daha sonraki dönemlerde geçen **"halifelik ünvânı"** resmiyet ve politik içerikli mansıp olmadan kendini kurtaramadığını zaman göstermiştir.

[**"Rasûlüllah sallallâhü aleyhi ve sellemin amcası Hz. Abbas'a söylediği şu mucizesi de akıllara durgunluk vermektedir:**

«Ey kırk kralın babası!» bakınız (Mulûk) demiştir de (Halife) dememiştir.. (Bunun da derin ve gayet ince bir anlamı olsa gerek.)] (s.28)" [2]

Diğer halifeleri de bu söze kıyas edebiliriz.

Günümüz için bu konudan çıkarılacak sonuçta, halifeliğin seçimindeki **evveliyet ve ahiriyyet** üzerine yapılan yorumlarda haddi aşmanın verdiği sıkıntıdan nasıl kurtulmak gerektiğidir. Eğer halifelik meselesi bilinen üzere değil de tersi minvalde olsaydı, muhakkak ki İslâm'ın kaderinde bir Hristiyanlaşma içeriğinin galip olacağını ve bazı önemli meselelerin nasıl hal olacağı bilemeyeceğimizi düşünmekteyiz. Mesela İmamı Âzam rahmetullahi aleyh diyor ki,

"Eğer müminlerin emiri Hz. Ali kerremallâhü vechenin izlediği tavır olmasaydı Muaviye, Amr b. As, Ebu Mûsa el-Eşarî gibi kebîre (büyük günah) sahiplerinin durumlarını bilemezdik." (bk. Kadı Abdülcebbâr; Şerhul-Hamse, Kahire, 1965, s. 138)

Yine bir misal olarak Şiilerin düştüğü gibi Ehl-i Beyt'ten aktarılan bazı gizli bilgilerin olduğu varsayımları (Cifr) ve olmazsa olmazları olan Mehdi beklentisi ile karışık durağanlaşan skolastik [3] bir düşünce içine çekilme olması kaçınılmaz olacaktı. Teolojide önderlerin ve sabıkların etkisi ister istemez olduğundan Allah Teâlâ bu konuda **"Muhammed Ümmeti"**ne açık kapılar bırakmak istediğini aşikâr olarak görmekteyiz. Tarihte hak etmediği halde acılar çekilmiş olsa da, İslâm Milleti ileriye dönük hep bir rahmetin içine gark oldu ki dünyaya hükmeden imparatorluklar ve devletler kurdular.

Mesela, "Sırr'ül Âlemin" isimli eserde Gazzâli buyurdu ki;

[Ebû Haizm'in rivayet ettiği bir hadiste sabit olmuştur:

« Ahirette görülecek dâvaların ilki, Hz. Ali (kerremallâhü veche) ile Muaviye dâvasıdır: Allah Teâlâ, Hz. Ali'nin doğruluğuna hükmedecek, diğerleri ise Allah Teâlâ'nın dileğine kalacaktır..»

Rasûlüllah sallallâhü aleyhi ve sellem, Ammar bin Yasir'e demiştir ki:

«Seni, azgın bir cemaat öldürecek, İmam'ın (İslâm Liderinin) azgın ve zalim olması katiyen doğru olamaz.»

İmamet, iki kişi arasında paylaşılamaz, tıpkı Rubûbiyet gibidir..] (s.26)] [4]

---

[1] İmam Gazzâli-trc: Naim ERDOĞAN Âlemlerin Sırrı [Kitap]. - İstanbul : [s.n.], 1972, 4. Makale

[2] İmam Gazzâli-a.g.e., 4. Makale

[3] **Skolastik**: Hristiyan âleminde, papazların dinî görüşüne ve onların baskısı altındaki dinî fikirlerine göre yapılan tedrisat usulü.

[4] İmam Gazzâli-a.g.e., 4. Makale

Geçmiş meseleler hakkında kaderî bakışı “beşerî” yönden değil “hakikat” penceresinden bakarsak, şunu görürüz ki, Rasûlüllah sallallâhü aleyhi ve sellem ve ehl-i beytinin fedakârlıkları ve acıları ile biz Müslümanlar dinî ver içtimaî yönden muhafazaya alındığımızdır. Burada bize düşen eski olayların değiştirilme imkânımızın olmadığını bilmek yanında, herkesin de hak açısından aynı sevgiyi beslemeye mecbur olmadığını söylemek gerekir. **Rasûlüllah sallallâhü aleyhi ve sellemi ve ehl-i beyt sevgisini diğer sevgilerden üstün tutmak üzerimize borçtur.** Fakat bu sevgide diğer insanlara karşı zafiyet gösterenlere karşı düşmanlık oluşturacak bir duruma girmekte vebale sebep olmak gibi bir şeydir. **Hz. Ali kerremallâhü veçheyi sevdiğimiz gibi, Muaviye’yi aynı derecede sevmeye kimse mecbur değildir.** Muaviye’nin dünyalık saltanat için gösterdiği gayretleri de **“sahabe statüsü”** içerinde takdir etmeninde bir gereği de yoktur.[5] Ancak bu mevzuların temcid pilavı gibi sürekli gün yüzüne çıkarıp **“Ciğerdelen”** olmakta fesat ve fitneye sebep olmaktan öteye gitmemektedir. TV gibi kime hitap ettiği meçhul olan umûmî kanalizasyonlarda bu konuları halka anlatanların samimiyetinden şüphe ettiğimizi söylemek mecburiyetindeyiz. İslâm devam ediyor ve edecektir. Muhakkak Allah Teâlâ kişilerin hak ettiğini hem bu dünyada ve hem de ahirette ödeyecektir. Bu gerçek bir hakikattir. Rasûlüllah sallallâhü aleyhi ve sellemin Hakk’a yürüyüşünde Hz. Ebû Bekir radiyallâhü anh mescide geldi;

"Ey insanlar! Kim Muhammed'e (sallallâhü aleyhi ve sellem) tapıyorsa bilsin ki Muhammed öldü. Kim de Allah'a tapıyorsa bilsin ki Allah, Bâkî'dir, ölmez." dedi. Sonra o, şu âyetleri okudu:

"Muhammed ancak bir resuldür. Ondan önce nice resuller gelip geçmiştir. O ölür yahut katlolunursa sizler geri mi döneceksiniz? Kim geri dönerse O'na (Allah'a) bir zarar vermez. Allah ise, İslâm hizmetine şükrü yerine getirenlere mükâfat verecektir." (Âl-i İmrân, 144)

Hulasâ günümüzde İslâm’ı protestanlaştırmaya çalışan reformistlere, diyalogculara, kalvanistlere, panteist tasavvufculara, Bahailere, sahte mehdilere vb. karşı mücadele dinin takviyesi gerekirken, mezhep meseleleri haline gelmiş bu tür konuları müsteşrik ağızlı gibi konuşmalardan bir fayda hâsıl olmamaktadır. Neticede **“Ne oldu ise iyi oldu” diyerek geleceğe yönelip İslâm’ın intişarı için gayret göstererek maddî ve mânevî fedakârlıklar üzerine** olmak gerekmektedir.

İhramcızâde İsmail Hakkı

---

[5] Muaviye dedi ki;

“ Yüce işleri elde etmek için himmet gösterin! Şüphe yok ki, ben hilâfet ehli değildim. İstedim, çalıştım ve elde ettim..” (İmam Gazzâli-a.g.e., s.154)